

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335 — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 7 • Maribor, četrtek, dne 18. januarja 1940 • Leto XV

Kšt. 1/39-17

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Okrožno kot tiskovno sodišče v Mariboru je vsled naredbe z dne 31. 5. 1939 javno razpravljalo dne 13. 6. 1939 pod predsedstvom sos. Lenarta Josipa v navzočnosti sos. dr. Cemerja Josipa in sos. Lečnika Miloša kot sodnikov, sod. pr. Krulca Ivana kot zapisnika, zasebnega tožilca Lašiča Vinka, zidarskega mojstra v Mariboru, Tržaška cesta 98-a in njegovega zastopnika dr. Komavlija Danila, odvetnika v Mariboru, obtoženca v prostosti Jelena Adolfa, urednika »Delavske politike« v Mariboru, Ruška cesta 5 ter njegovega branilca dr. Reimana Avgusta, odvetnika v Mariboru o obtožnici zasebnega tožilca Lašiča Vinka z dne 1. maja 1939 proti obd. Jeleni Adolfu radi prestopka zoper čast po čl. 52, 60 zakona o tisku ter je po predlogu zastopnika zasebnega tožilca na kaznovanje po obtožbi in po predlogu obdolženca na oprostitev, razsodilo:

Obt. Jelen Adolf je kriv, da je kot odgovorni urednik »Delavske Politike« objavil dne 13. decembra 1938 v časopisu »Delavska Politika« v Mariboru št. lista 129 sledeči članek:

»Koliko znaša dobiček stavbenih podjetij.« V Mariboru se veliko gradi, vključno temu se mariborski podjetniki pritožujejo, da malo zaslužijo, da je njih delo zvezano z velikim rizikom in stroški ter da je dobiček je nizek, če sploh imajo kaj dobička. Posebno manjši podjetniki in zidarski mojstri vse to vedno znova povdarjajo, zlasti pri sklepanju raznih kolektivnih pogodb, ko gre za to, da bi se zvišale itak skrajno nizke mezde stavbenega delavstva, izboljšali delavni pogoji, vpoštevala 14 dnevna odpovedna doba, ki jo naša stavbena podjetja stalno izigravajo i. t. d.

Kako je v resnici, se je pokazalo v neki pravdi pred mariborskim sodiščem, kjer toži znani zidarski mojster L. V. nekega gostilničarja iz Studencev, ki je baje razdril z njim sklenjeno pogodbo, da mu odda neka zidarska dela. Gosp. L. toži sedaj gostilničarja na povračilo škode, ki jo je utrpel, ker je gostilničar oddal delo drugemu, odnosno na povračilo odlašega zaslužka. Ta zaslužek pa je izračunan tako-le: Pravi, da bi mu gostilničar moral glasom dogovora za dela, če bi jih izvršil, plačati 10.200 din. Ker pa g. L. pri gostilničarju dela ni izvršil, odbije od gornjega zneska izdatke, ki jih je imel, t. j. znesek, ki bi jih moral plačati delavcem za mezde. Pravi, da bi pri celem gornjem računu delavci zaslužili kvečjemu 1000 din, dočim bi on zaslužil ostalih 9200 din, ker se je s pogodbo zavezal pri- srevati material gostilničar sam. Zaslužek g. L. bi bil po tem takem naravnost ogromen, saj bi znašal 90 odst. celega računa, mezde njegovih delavcev pa samo 10 odst. To se pravi, da bi vsak delavec, ki bi pri g. L. delal dnevno po 10 ur na gornjem delu, delal za svojo plačo le po eno uro na dan, vseh ostalih 9 ur pa bi delal za čisti dobiček delodajalca. Nedvomno je g. L. svoj dobiček v gornjem primeru preračunal po svojem čistem zaslužku pri drugih gradnjah. In če zasluži toliko razmeroma majhen podjetnik, koliko pa zasluži potem druga velika gradbena podjetja?

Gradbeno delavstvo ve samo, da mora delati za nizke mezde, ker trdijo stavbeniki, da nič ne zaslužijo. Pod to pretezo se tudi večkrat kršijo določbe socialne zakonodaje s strani delodajalcev, n. pr. da 14 dnevnega odpovednega roka kalkulacija ne prenese. Kaj je po vsem tem resnica? ... Tedaj je objavil o zasebnem tožilcu Lašiču Vinku nekaj neresničnega, kar utegne škodovati njegovi časti, dobremu imenu, družabnemu ugledu in pridobitnemu kreditu.

Zakrivil je s tem prestopke klevete po čl. 52 zakona o tisku ter se obsoja po čl. 56/11 zakona o tisku na štirinajst dni zapora in tisoč dinarjev denarne kazni, plačljive v roku enega meseca po pravomočnosti sodbe, v slučaju neizterljivosti na nadaljnjih 17 dni zapora.

Po §§ 310, 314 k. p. mora povrniti stroške kazenskega postopanja in event. izvršitve kazni, ki se izreko po § 309 k. p. za izterljive.

Po čl. 63 zakona o tisku mora plačati zasebnemu tožilcu Lašiču Vinku 2000 din odškodnine, dočim se slednji s presežkom din 8000 namoti po § 297/1 k. p. na civilno pravdo.

Po § 65 k. z. se mu izvršitev kazni odloži za dobo dveh let.

Po čl. 63 zakona o tisku se ima sodba po pravomočnosti v celoti natisniti ob obsojenčevih stroških na čelu lista »Delavska politika«.

V Mariboru, dne 13. junija 1939.

Krulc, I. r.

Lenart, I. r.

Kako daleč je še do miru?

Chamberlain je rekel v parlamentu: »Upam, da do pravičnega miru ni več daleč, možno pa je, da se bo vojna še poostрила. Za ta primer smo pripravljene.«

Sovjetska Rusija in severne države

Opomin iz Moskve Švedski in Norveški

Pred dobrim tednom dni je opozorila nemška vlada vladi v Oslu in v Stockholmu, da je nezdružljivo z nevtralnostjo Norveške in Švedske, ako bosta še naprej dopuščali prevoz vojnega materiala iz Anglije in Francije za Finsko preko njunega ozemlja.

Opozorjeni državi sta odgovorili, da se ne mislija pokoriti nemški zahtevi.

Sedaj pa je ruska agencija Taas objavila protest moskovske vlade, ki je bil dostavljen norveški in švedski vladi, v katerem sovjetska vlada obžaluje, da švedski in norveški tisk piše v sovražnem duhu proti Sovjetski Rusiji. Nadalje se v tem protestu navaja, da je nabiranje prostovoljcev in pošiljanje orožja na Finsko neskladno z nevtralnim zadržanjem Švedske in Norveške. Zlasti pa opozarja sovjetska vlada na prevoz orožja na Finsko iz drugih držav preko Švedske in Norveške, kar daje misliti, da se na ta način pripravlja vojna proti Sovjetski Rusiji.

Odgovor Norveške in Švedske

Norveška vlada je odgovorila na sovjetske obtožbe, da akcija za pomoč Finski nima oficijelnega značaja. Vlada ni nudila Finski še nobene pomoči, zlasti ni sodelovala pri pošiljanju orožja in vojnega materiala. Pošiljanje orožja iz tujih dežel preko norveškega ozemlja sicer ne bi nasprotovalo mednarodnemu pravu, toda doslej takega dovoljenja vlada še ni izdala.

Švedska vlada je izjavila, da so simpatije švedskega naroda v resnici na strani Fincev. Med prostovoljci, ki so odšli na Finsko, ni nobenega aktivnega častnika švedske vojske. Doslej je Švedska poslala na Finsko le neznatne količine materiala. Časopise na Švedskem ni podvrženo cenzuri in radi tega lahko piše svobodno. V ostalem pa se švedska vlada sklicuje na sovjetsko izjavo, da se ne smatra v vojnem stanju s Finsko. Obe državi, tako Švedska, kot tudi

Norveška izjavljata, da nikakor ne želita poslabšanja svojih odnosov s Sovjetsko Rusijo.

Taas odgovarja, da v Moskvi niso zadovoljni s tema odgovoroma, ki kažeta, da se severni državi ne mislija resno upirati poskusom držav, ki bi rade znetile vojno na severu.

Za zadržanje Švedske in Norveške pa je seveda obvezen sklep zadnjega zasedanja Društva narodov, s katerim je naloženo državam članicam Društva narodov, da pomagajo Finski.

Anglija in Francija obljubili pomoč Švedski in Norveški?

Iz nemških virov širijo vesti, da sta Anglija in Francija obljubili pomoč Švedski in Norveški, ako pride do zaostritve položaja ali celo do vojne med tema državama in Nemčijo ter Sovjetsko Rusijo. Te vesti je treba sprejeti z vso rezervno.

Tri angleške in dve nemški podmornici potopljene

Tri angleške podmornice so se potopile, ko so poskušale prodreti minske ovire pri Helgolandu in dospeti do nemške obale.

Angleška admiraliteta javlja, da se tri angleške podmornice »Seahorse«, »Undine« in »Starfish«, ki so bile poročene z zelo kočljivo nalogo, niso vrnile v oporišča.

Podmornica »Starfish« je istega tipa kot podmornica »Salmon«, ki je torpedirala nemški križarko »Blücher« in »Leipzig«, »Undine« pa je posestrima podmornice »Ursula«, ki je potopila nemško križarko »Köln«.

To so prve izgube angleških podmornic v tej vojni.

Podmornice so imele nalogo prebiti se skozi minske zapore pri Helgolandu do nemške obale in tamkaj torpedirati nemške bojne ladje.

Nemška admiraliteta javlja, da je del posadk »Starfisha« in »Undine« rešen.

Poročilo angleške in francoske admiralitete pa javlja potopitev dveh nemških podmornic. Ena je bila zanesljivo uničena, za drugo pa ni bilo zanesljivo ugotovljeno, toda je domneva dopuščena.

Dvanajst angleških in 4 nevtralni tovorni parniki so bili potopljeni v preteklem tednu. Angleške ladje so imele 34.000 ton, nevtralne pa 7800 ton.

Neka nemška podmornica je torpedirala nizozemski parnik »Arendskerck«, ki je bil namenjen v Južno Afriko. Posadka se je rešila.

Na boljših zastoj

Sovjetske bombe na finska mesta.

Sovjetska letala še kar naprej napadajo finska mesta z bombami. V mestu Hangö je od 700 hiš več ali manj poškodovanih 400. Opazilo se je tudi, da ob priliki bombardiranja lovska letala s strojnimi obstrukcijami mestne ulice. Nad mestom Ekenes je letelo 124 sovjetskih letal.

Sovjetska letala so preletela tudi norveško in švedsko ozemlje in odvrгла več bomb, radi česar sta švedska in norveška vlada protestirale v Moskvi.

Na zapadnem bojišču

Ni nobenih posebnih vojnih dogodkov.

Nadzorstvo nad trgovskimi ladjami

V Rimu je poseben angleško-italijanski odbor izdelal predpise o nadzorstvu, ki ga vrše angleške vojne ladje nad italijanskimi trgovskimi ladjami radi morebitnega prevažanja vojne konterbande. Poseben francosko-italijanski odbor je sedaj na delu, da uredi vprašanje nadzorstva in preiskave italijanskih ladij po francoskih vojnih ladjah. Zadevo bodo uredili tako, da se bodo izognili dvojni kontroli, t. j. ako je ladjo že preiskala angleška vojna ladja, potem bo odpadla preiskava po francoski vojni ladiji in obratno. Vnaprotju s prvotno razširjenimi vestmi, da si Italija ne bo pustila dopasti nadzorstva nad svojo pomorsko plovo, smo mi v našem listu že davno

poprej, predno se je zvedelo za te razgovore v Rimu, poročali, da Italija ne bo protivna nadzorstvu, ki sta ga uvedli Anglija in Francija nad njenim pomorskim prometom.

71 rudarjev je našlo smrt pod zemljo

V premočnem rudniku v Bartleju v zapadni Virginiji v Zedinjenih državah je v preteklem tednu zasulo okrog 90 rudarjev. Od teh se jih je lahko rešilo samo nekaj, 71 jih je ostalo zasutih pod zemljo. Vsa prizadevanja, da bi jih žive odkopali in spravili iz objema zemlje na dan, so ostala brezuspešna.

Balkanski blok in Nemčija ter usoda Madžarske

Sofijski list »Utro«, ki je navadno dobro informiran, prinaša telefonsko poročilo iz Berlina, da se bo Nemčija uprla vsaki kombinaciji na Balkanu, v kateri bi ne sodelovala sama. To velja neglede na to, kdo snuje tak blok. Izjava se nanaša na razgovore med Ciano in Csakyem. V zvezi s tem se navaja, da Madžarska pričakuje pomoč od Italije, če bi bila napadena. Po berlinskih informacijah pa je ta pomoč nemogoča.

Tudi Nemčija bi se uprla taki pomoči Madžarski.

Holandska ostane v Društvu narodov

kljub nemškim opominom nevtralnim državam

Zadnje čase se vrši v nemškem časopisju ostra kampanja proti Društvu narodov, ki je baje popolnoma pod angleško-francoskim vplivom. Nemci gredo tako daleč, da pravijo, da je članstvo kake države v Društvu narodov proti interesom nevtralnosti. Ta nemška izvajanja so zbudila po vsej Holandiji veliko nezadovoljstvo, kakor poroča »Nieuwe Rotterdamsche Courant«. Pred kratkim je ime tudi holandski zunanji minister v parlamentu govor, v katerem je v imenu vlade izjavil, da bo Holandska tudi v današnjih okoliščinah ostala članica Društva narodov.

Delovna dolžnost za Jude na Poljskem

Za vse moške od 12. do 60. leta in za vse ženske od 14. do 50. leta.

Nemška vlada je izdala uredbo, s katero se uvaža v od Nemcev zasedeni Poljski obvezna delovna dolžnost za Jude. Delovna dolžnost traja za vsakega žida, brez ozira na spol 2 leti, za moške od 12. do 60. leta, za ženske od 14. do 50. leta.

Nad 114 milijonov kanadskih dolarjev vojnega posojila je bilo vpisanega prvi dan, ko je vlada izdala tozadevni poziv.

Izvedite povsod volitve obratnih zaupnikov

Prijava volilnih odborov do 30. januarja 1940.

Po zakonu o zaščiti delavcev se vrše vsako leto v januarju mesecu volitve obratnih zaupnikov. Volitve se vrše tudi letos. Volilni odbori v posameznih obratih naj zahtevajo od svojih organizacij, da jim poskrbe tiskovine, ki so za volitve potrebne, od delavske zbornice. Kjer sodrugi še nimajo volilnih odborov, naj jih določijo takoj, da bodo lahko iz-

vršili volitve že ta mesec ali prve dni februarja. Prijaviti pa morajo volilne odbore vsekakor pred koncem meseca. Delavstvo mora tudi tokrat pokazati svojo zavednost in izvoliti prave svoje zaupnike v znak protesta proti omejevanju zakonitih pravic organiziranega delavstva.

Sporazum naj ve ja za vse! Delavstvo in njegove zahteve v sedanjih razmerah.

Sporazum je sklenjen. Nastal je nov položaj, ki omogoča, da se nadaljnji politični in gospodarski razvoj v državi ureja po načelih sporazuma, to je, sporazumevanja ali demokracije. Tudi drugi znaki so napovedovali pričetek nove dobe v tem oziru. Isto so zatrjevale in še zatrjujejo načelne izjave raznih politikov ter politične konference več strank in posameznih skupin.

Opazamo pa pri vsem tem dejstvu vsaj do sedaj dve meri. V socialnopolitičnih ustanovah so imenovani komisariji in v delavskih zbornicah čisto ali deloma izpremenjene uprave, in sicer ne z volitvami, ampak z imenovanjem, do čim politične stranke in delodajalske ustanove nemoteno delujejo in sodelujejo v javnem delu, kakor jim to prija. One stavlajo predloge, sodelujejo kot stvarni svetovalci z oblastmi.

To sta dve razliki, ki delavski razred, zlasti sedaj, ko draginja tako naglo narašča, prav resno skrbita. Tu je pač važno, da se da delavskim strokovnim organizacijam svoboda boja za izboljšanje delavskega socialnega položaja in da odvale vsa bremena mednarodne krize z ramen delavstva, ki se mu v takih krizah obesijo na rame. Delodajalci imajo tu možnost, da vplivajo na oblast, kar tudi prav odkrito izkoriščajo v svojem časopisju, dočim delavstvo ne more odločneje nastopati proti draginji in proti odpuščanju delavstva, oziroma so odločevati, kako naj se kriza prebredi. Po statistiki socialnega zavarovanja so mezde do zadnjega časa kljub naraščanju draginje padale.

Vse te stvari se morejo pravičneje reševati v svobodi in demokraciji. Če pa je postopek na eno stran drugačen, kakor na drugo stran, ni prav. Enako svobodo in enak vpliv morajo uživati delavske organizacije in ustanove kakor delodajalske. To je princip, ki utegne olajšati reševanje problemov, ki nas srečavajo in tudi problem sedanje draginje je tak socialen problem.

Najboljši dokaz zato, ali je režim demokracija ali ne, koliko in v kakšni meri in smeri tolerira svobodo. Zato

mislimo, da mora nova oblast svojo dobro voljo dokazati z dejanji in odpraviti vse ovire in stare grehe, če se hoče pomagati delavstvu do ugodnejšega socialnega položaja in vpliva, ki je v interesu tudi celote.

Razpust Opčega radniškega saveza Jugoslavije — v Zagrebu

ker je bil marksistična organizacija.

Ban Hrvatske je razpustil »Opčji radniški savez Jugoslavije«. Kakor poroča beograjska »Politika«, so bili za ta razpust merodajni politični motivi, ker je ta savez označen kot marksistična organizacija, ki je v poslednjem času razvila živahno delavnost na Hrvatskem.

To vest je zaenkrat težko preskusiti. Kolikor nam je znano, je bil predstavnik tega saveza Vilim Haramina, ki je v času diktature hodil svoja pota in vodil stalen boj proti URSSJ-organizacijam. Združil se je celo z nacionalnimi organizacijami za časa Jevtičevega režima. Po sporazumu med dr. Mačkom in Cvetkovićem in vzpostavitvi banovine Hrvatske je Haramina razglasil, da svoj savez razpušča. Povod zato so mu dali dogodki v Belišču. V Belišču je bila namreč njegova najmočnejša organizacija nasilno razglašena in njeno premoženje zaseženo v prid HRSu.

Nov zakon o volitvah Razdeljeni delavski okraji

V Sloveniji so v načrtu novega volilnega zakona za volitve v narodno skupščino razdelili volilna okrožja in okraje, kakor smo že zadnjič omenili, tako, da delavstvo samo ne bo v nobenem volilnem okraju imelo očitnega izgleda, da uspe pri volitvah. Volilni okraji so tako podeljeni, da v njih volijo delavci in kmetiški volilci.

Nov volilni red pa je opomin za delavstvo in vsa napredna demokratska gibanja, da se nekoliko pobrigajo za kmetiški živelj, ki čuti iste krivice kakor delavstvo. Socialisti bodo nedvomno našli mnogo pristašev med kmetiškim prebivalstvom, ki enako stremi za napredkom kakor mi.

Doma in po svetu

Kako bo z volitvami? Volilni zakon za narodno skupščino še ni podpisan. Vse ugiba, kdaj bodo volitve. — »Slovenec« slej ko prej vztraja na tem, da ne kaže delati volitev v sedanjih razmerah, vsaj pa ne poprej, dokler ni izvedena ureditev države. Maček pa je te dni v Zagrebu izjavil časnikarjem: »Verjetno je, da bodo volitve v hrvatski sabor prej, ker po volilnem zakonu za nje ni potreben tako dolg rok, da se tehnično izvrši vse delo za postavitev list in izvedbo volitev. Za narodno skupščino se lahko skrajša rok na največ šest tednov, za hrvatski sabor pa je rok tak, da se lahko izvedejo volitve tudi v 14. dneh.«

Proti osnutku novega volilnega zakona se čujejo tehtni pomisleki od strani opozicije. O tem pišejo srbski listi: Stranka, ki hoče postaviti pri volitvah državno listo, mora kandidirati v najmanj 15 volilnih okrožjih. Stranka mora v takem slučaju pri vlaganju okrožnih list v naprej vedeti, da bo njena državna lista potrjena, da si odvisi od čisto drugih faktorjev kot pa potrditev okrožnih list. Na okrožnih listah mora biti že natisnjeno ime nosilca državne liste, o katerem pa se še ne ve, ali bo njegova kandidatura priznana ali ne. — Vse listine v zvezi z volitvami bi morale biti takse proste. Nadalje bi bilo treba popraviti zakon o volilnih imenikih. Najodločnejši pomislek pa so proti načinu razdelitve volilnih okrožij, ki so očitno razdeljena po nekih političnih računih.

Kaj bo z zakonom o strankah in zborovanih ter zakonom o tisku? »Slovenec« piše: »Po božičnih praznikih se vsa politična javnost zanima za volilni zakon, ki ga bo vlada objavila čimprej, da bi mogla pričeti s političnimi zborovanji in objavo ostalih zakonov, zlasti zakona o društvih. Uveljaven bo tudi tretji zakon, to je zakon o tisku, ki bo tvoril eno celoto s prvima dvema. Brez teh dveh zakonov sploh ni demokracije notranjega političnega življenja.« — Dr. Maček pa je dejal te dni časnikarjem »Vidite, tiskovni zakon je zelo težka stvar. Mi se nahajamo tako rekoč v vojnem stanju, tako da se zlasti o tem, kar se tiče zunanje politike, ne more dovoliti, da bi vsak lahko pisal, kar bi hotel. Ravno radi tega si razbijamo glave, kako bi sprejeli liberalen tiskovni zakon, obenem pa imeli tudi jamstvo, da tisk ne bo mogel kvariti naše smeri v zunanji politiki. Moje osebno mnenje, ponavljam samo moje osebno mnenje je, da je boljše, da s tiskovnim zakonom še malo počakamo in da ublažimo samo sedanj način cenzure, kakor pa da sprejmemo nov tiskovni zakon, ki zaradi mednarodnih razmer ne bi mogel biti liberalen.« — Prav gotovo bi tudi to značilno ogromen napredek, ako bi glede tiska veljalo liberalno načelo oz. svoboda v razpravljanju o notranje političnih vprašanjih.

Nobene ovire več za ureditev enakopravne Slovenije. Minister dr. Krek je rekel, da misli, da ni nobene ovire več in da je prišel čas, ko je treba urediti poleg Hrvatske enakopravno Slovenijo in srbski del države.

Volitve v hrvatski sabor. Volilni zakon za hrvatski sabor je podpisan. Volilno pravico bodo imeli vsi 24 let stari državljani. Skupno

število poslancev bo znašalo okrog 100. Volitve vodi vrhovno sodišče v Zagrebu.

Nov skupni poslovni davek bo povzročil precejšnje povišanje cen industrijskih izdelkov, pa tudi raznih živilskih potrebščin. Koncem leta 1939 je izšla uredba o povišanju davka na poslovnih promet in uvrstitvi cele vrste industrijskih izdelkov v seznam luksuznih predmetov, na katere je treba plačati luskuzni davek 12 odst. fakture. Pod seznam predmetov luksuznega davka spada tudi mnogo izdelkov grafične industrije in knjigoveške obrti. Ta industrija, ki je radi izrednih razmer itak napol v krizi, bo s tem težko prizadeta, ker bo poslej še manj naročil, kot jih je bilo doslej. Tiskar-narji pripravljajo intervencijo pri finančnem ministru.

Zaposlenost zavarovanju zavezanih delavcev v naši državi je znašala v mesecu oktobru 1939 722.744. V primeri s stanjem zavarovancev v oktobru leta 1938 pomeni to nazadovanje za 15.675.

Ta bi se znižale cene cementu, ki ga prodaja cementni kartel pri nas mnogo dražje kakor pa v inozemstvu, bo baje država letos zgradila v Moravski banovini svojo cementarno.

Med Jugoslavijo in Nemčijo sta bili te dni podpisani dve novi pogodbi in sicer ena o preprečenju dvojne obdavčitve obmejnih posostnikov, drugo pa o pravni zaščiti v davčnih zadevah.

Bolgarske volitve. V Bolgariji volijo poslance v narodno skupščino (sobranje). Volitve se vrše »na obroke«, vsako nedeljo v par okrajih. Zadržale so se že v decembru. Po doslej znanih rezultatih je vlada dobila v vseh okrajih, v katerih so se že vršile volitve, veliko večino. — Zaključene bodo volitve šele 27. januarja. Dasi so volitve tajne, opozicija kljub temu ne more prodreti. Kako je to mogoče, je tudi tajnost bolgarskih volitev.

Francoski komunistični poslanci Honel, Benenson, Langumier, Le Corre, Parsal in Dewez so pismeno sporočili sedanjemu predsedniku francoskega parlamenta Herriotu, da že od začetka mobilizacije vrše svojo državljansko dolžnost kot vojaki, da so nasprotniki politike, ki je ogrožala Poljsko in Francijo ter neodvisnost ostalih držav, kakor tudi, da se ne strinjajo z vojno Sovjetske Rusije proti Finski.

Zakaj je moral iti angleški vojni minister Hoare Belisha? V angleškem parlamentu je izjavil Chamberlain, da se je odločil za odpoklic Hoare Belishe kot vojnega ministra, ker je opazil nekatere težave, ki so nastale zaradi velikih sposobnosti Hoare Belishe in ki so mu napovedovale, da bo moral enkrat priti do spremembe v vodstvu vojnega ministra. — Hoare Belisha pa je izjavil, da je šel, ker je hotel armado demokratizirati. »Pri tem pa nam ni padlo na um, da je pogrešno ustvarjati demokratsko armado za obrambo demokracije.« — V ostalem pa je apeliral, da je treba delati samo na tem, da bo dobljena zmaga.

Komunistične liste v Belgiji so ustavili, razen tega tudi en nemško usmerjen nacistični list.

Zane Grey:

Mož iz gozda

»Ne bom se tako kmalu čutila osamljeno«, je odvrnila Bo.

»Me bo veselilo. Nekoliko me je skrbelo, — še nikdar v življenju nisem imel deklet v gostih. Za dan ali dva, ko se bosta odpočili, vama bom pomagal preganjati dolgčas.«

Bojine oči so se svetile od radovednosti, in Helen je vprašala: »Kako?«

Njeno vprašanje je bilo odkritosrčen izraz njene radovednosti in ne morda samo dvom ali zasmeh izražajoče besede kakšne izobražene dame na naslov gozdovnika. Toda on jih je smatral kot izzivanje.

»Kako?«, je ponovil, in nenavaden smehljal je spreletel njegov obraz. »No, na ta način, da Vas bom jezdeč in plezajoč vodil na čudovito lepe kraje, in Vam, ako Vas bo zanimalo, pokazal, kako malo vedo civilizirani ljudje o naravi.«

»Veselilo me bo, ako se bom smela od Vas kaj naučiti«, je rekla Helen.

»Tudi jaz«, je vpadla Bo. »Dekletu iz Missourija, kot sem jaz, ne boste mogli nikdar dovolj pripovedovati.« On se je smehljal in to smehljanje je vzbudilo v Heleni občutek toplote, kajti v takih trenutkih se ji je zdel manj odtujen ljudem. V lovcu se je razodelo nekaj tiste narave, o kateri je govoril, — tišina, vzvišenost, neomajen mir, mrzlo jasn duh, kot duh gorskega ozračja, nekaj telesnega, kar je spominjalo na ukročeno divjost njegovih ljubljenih živali ali na divjo rast borovcev.

»Stavim kaj, da Vam bom mogel več povedati, kot pa si boste mogli kdajkoli zapomniti«, je rekel.

»Koliko stavimo?«, je odvrnila Bo.

»No, puranovo pečenko proti. — recimo nečem

prijetnem, kadar boste enkrat doma pri svojem stricu Alu in vodili njegovo farmo.«

»Sprejemem, Nel, ali si čula?«

Helen je pokimala.

»V redu. Odločitev prepustiva Nel«, je prišel Dale resno. »Za prvo silo, — da si bomo pregnali čas z burkami, bomo jezdili moje konje doli na travniku in jih podili. Potem bomo v potokih lovili ribe in v gozdu streljali divjačino. V bližini neke se potika star medved mravljičar, imele bosta priliko videti, kako ga bom položil. Potem bomo splezali na gorske vrhove in si ogledali čudovite pokrajinske slike... Toliko o tem. No, ako se v resnici hočete nekaj naučiti, — in si ne želite samo, da Vam pripovedujem, — ho, to nikakor ni težko. Samo, da dobim stavol... Vidite, da ta travnik leži v žrelu ugaslega vulkana in da je tod nekoč stala voda — in da pozimi nosi burja sneg v to kotlino samo od ene strani, okrog trideset metrov na široko, dočim na drugo stran kotline ne pade niti ena snežinka. In drevesa, — kako rasejo in žive ter se bore med seboj, dasi odvisna drugo od drugega ter ščitijo gozdno pokrajino pred viharji. In kako zbirajo vodo, ki tvori dotoke velikih rek. In kako so rastline in živa bitja, ki se v njih ali iz njih razvijajo, za nje koristna, — in nihče ne bi mogel brez drugega obstojati. Potem vama bom pokazal moje najljubše živali, krotke in divje, ter dokazal, da je človek tisti, ki povzroči, da božji stvori podivjajo, — kako lahko jih je ukrotiti, — in kako zelo se navežejo na človeka. In potem življenje gozda, njegov boj za obstoj, — kako živi medved, divja mačka in volkovi ter ostala divjačina. Videle boste, kako kruta je narava, kako barsko in divje raztrga volk ali kuguar srno — kako ljubi volk svežo, vročo kri, in kako odere kuguar srno in ji potegne kožo od vrata preko hrbta. Spoznale boste, da je krutost v naravi, — tudi divjanje volka ali kuguarja, — da je pa prav ta krutost tisto, kar napravi jelene in srne tako lene in brzonože ter tau-

kočutne. Brez svojih smrtnih sovražnikov bi se divjačina izmaličila in izumrla. Prepričali se boste, da prevladuje to načelo pri vseh stvori v gozdu. Ako bosta gledale z odprtimi očmi, bosta spoznale, da je divja narava enaka človeški naravi, — samo, da ljudje niso več kanibali. Drevesa se bore za svoj obstoj, — pa tudi ptice, — živali, — ljudje. Vsi žive drug od drugega. In ta boj je, ki jih vodi vedno bližje in bližje k popolnosti. Toda nikdar ne bo ničesar popolno.«

»O, kaj ne poveste, to je čudovito, toda strašno!«, je vzklila Helen; njegove besede so ji segle globoko v dušo.

»Strašno? Res je«, je odvrnil prijazno.

»Milt Dale, zgubila sem stavol«, je izjavila Bo, in za njeno lahkomišelnostjo se je skrivala resnoba.

»Oprostite! Dozdeva se mi, da sem malo preveč govorila«, je rekel. »Vidita, nimam mnogo prilike, da bi se lahko razgovarjal, razen sam s seboj, ali s Tomom. Pred leti, ko sem opazil, da postajam vse bolj in bolj molčeč, sem pričel glasno misliti ali pa govoriti kakšnemu predmetu.«

»Vso noč bi Vas lahko poslušala«, je odvrnila Bo sanjavo.

»Ali čitate, imate li knjige?«, je nenadoma vprašala Helen.

»Da, strastno; čitam tudi mnogo bolje, kot pa govorim in pišem«, je odvrnil. »Do svojega petnajste-ga leta sem hodil v šolo. Učenje mi je bilo vedno zuperno, čital pa sem rad. Pred leti mi je moja stara prijateljica doli v Pini — vdova Cass — darovala celo kopico knjig. Odnese sem si jih tu sem. Pozimi — najlažje čitam.«

Pogovor je zastajal, le tu in tam je padla še kakšna opazka; kmalu nato je želel Dale dekletoma lah-ko noč in odšel.

(Dalje prihodnjic.)

Iz naših krajev

KRANJ

Javno protidraginjsko zborovanje

bo v petek, dne 19. januarja ob 6. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Stara Pošta«.

Na zborovanju bodo poročali Jakomin Lovro, Rozman Joško, Makše Božidar in Tratar Ignac. — Plače delavcev in nameščencev ne zadostujejo niti za najnujnejše življenjske potrebe. Draginja vsak dan narašča, zima pritiska z vso krutostjo. Delavske in nameščenske družine trpijo pomanjkanje, dočim drugi sloji, kljub raznim odredbam, kopičijo zaloge blaga in ga dražijo. Delavci in nameščenci. Vi boste povzdignili svoj glas in postavili zahteve, da se izboljšajo neznosne razmere, ki vladajo v delavskih in nameščenskih družinah. Pridite na zborovanje točno in v množicah!

Strokovna komisija za Slovenijo, Jugoslovanska strokovna zveza, Narodna strokovna zveza.

SELNICA OB DRAVI

Obrtniki in delavci so dejansko vsi navezani na zaslužek svojih rok in bi zato ne smelo biti med njimi prepada, kot je v resnici. Že zadnjič smo poročali, kako nekateri, ki žive skoraj samo od delavcev, naročajo in plačujejo druge liste, celo tujezječne, samo »Delavske Politike« ne poznajo. V zadoščenju lahko danes beležimo, da je prišel v nedeljo kar med predavanjem naročit naš list mesar g. Bruderman in tudi gostilničar g. Lipar jo je naročil. Mi nočemo nikomur vsiljevati svojega prepričanja, toda omalovaževati in zapostavljati se pa tudi ne pustimo. Zato upamo, da bo naša »Delavska Politika« pot tudi v druge hiše, kamor zahajajo delavci in puščajo tam svoj denar. To so zahtevali v nedeljo delavci kar sami od sebe.

Veliki brod počiva. Drava je tako upadla, da je nasledel veliki brod na gramozu in se morejo sedaj prevažati ljudje samo z manjšim čolnom. Vozniki morajo čakati na prevoz, ko bo Drava zopet narasla. Kot zelo koristna pa se je izkazala električna luč ob cesti čez strmo obrežje k brodu, ki služi zlasti delavcem, ko gredo zvečer iz dela. Marsikdo bi se morda sedaj na spozilki cesti sicer ponesrečil.

LAŠKO

Premestitve. Iz Laškega je premeščen v Kočevje politično-upravni uradnik Sinkovec Jože, z davčne uprave v Laškem v Radovljico pa Testen Ivan.

Drzna tatvina. Pri posestnici Vodišek Ljudmili nad Marjagradcem je dali časa služila 25 letna Jerman Rozalija. Dne 29. dec. 1939 sta skupno z 12 letno P. E., nekakšno Vodiškovo, našli pod jasli zakopanih din 5900, ki jih je skrila posestnica pred tatovi. Omenjeni sta denar vzeli in nenadoma odstopali najprej v Celje, nato pa v Zagreb ter denar večinoma zapravili. Končno so organi obe dobili, a so našli samo še okrog din 900. Današnja mladina je zastrupljena s slabim meščanskim filmom in hrupom meščanskih zabav.

MEŽICA

Vsi brezposelni v naši občini se pozivajo, da se prijavijo najkasneje do 18. t. m. v občinski pisarni vsled brezposelne podpore. Ker je danes zadnji dan za prijavo, je v interesu vsakega posameznega, kateri se še ni prijavil, da se prijavi takoj danes, ker na poznejše prijave se ne bo več oziralo.

Dilettanti »Vzajemnosti« obveščajo cenj. občinstvo in prijatelje, da bodo na priizek (Svečnico), dne 2. februarja t. l. vprizorili kmečko burko »Vzledna deklica«. Burka je polna zdravega humora in se boste nad dve uri prijetno zabavali. Družnost!

Po nedolžnem osumljenju. Koncem preteklega leta je bila pri trgovki Miri Brundula tatvina denarja. Trgovki je baje zmanjkalo 10.000 dinarjev, tatvine je bil obdolžen neki 15 letni fant. Preiskava je ugotovila, da ta fant ni bil pri tatvini prav nič udeležen.

GUŠTANJ

Kako bo s poravnanim postopanjem? Kakor znano, je ravnatelj jeklarne odkločil delavske zahteve glede povišanja mezd. Stvar obravnava sedaj sresko načelstvo in teče takozvano poravnalno postopanje. Zeleli bi, da pride skoro do učinka, ker delavstvo težko čaka in postaja nestrpno.

ZGORNJA BISTRICA

Ustanovil se je klub »Esperantistov« pod vodstvom S. Pristovnika Franca. Zelo prav bi bilo, ako bi se prijavila vsa gornjebistriška mladina. Reflektanti za tečaj se naj zgledajo pri S. Pristovniku Francu. Pouk je vsako sredo od 5. do 8. ure pop. in v nedeljo od 9. do 12. ure dop. v gostilni Verhovšek v Zg. Bistrici. Želimo, da bi tečaj uspel.

STORE

Športni klub »Store« priredi v soboto, dne 20. januarja ob 20. uri v gostilni Inkret predpustno veselico. Vsi prijatelji plesa in prijetne zabave vliudno vabljene! — Odbor.

STUDENCI PRI MARIBORU

10. jubilejni kmečki ples priredi I. Del, kolešarsko osrednje društvo, podružnica Studenci, dne 20. januarja v dvorani gostilne Mras v Studencih. Začetek ob 19. uri (7. uri). Vstop prost. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost

LJUBLJANA

Za 7 milijonov višji občinski proračun. Proračun ljubljanske mestne občine, ki je za bodoče leto višji za več kakor 7 milijonov dinarjev kakor lanski, je razporejen na ljubljanskem magistratu od 16. do 20. t. m. v sobi št. 2 (vratarjeva soba v pritličju). Občinarji, ki plačujejo v Ljubljani neposredni davek, imajo pravico staviti proti osnutku svoje pripombe ter jih predložiti v istem roku mestnemu po-glavarstvu.

S čim opravičuje ljubljanska občina milijon-ski proračun za bodoče leto. Ljubljanska občina je porabila znaten znesek oziroma kredit za zaklonišča pred zračnimi napadi. Gradba

MARIBOR

Delavska zbornica zgubila pravdo proti Strokovni komisiji

Meseca septembra 1939 je vložilo novo vodstvo »Delavske zbornice« v Ljubljani proti Strokovni komisiji kot oblastnemu odboru »Ujedinjenega radniškega sindikalnega saveza Jugoslavije« v Ljubljani dve tožbi na izpraznitve pisarniških prostorov in dvorane v »Delavski zbornici« v Mariboru. »Delavska zbornica« je s to tožbo zahtevala, da mora Strokovna komisija izprazniti tekem 8 dni dvorano, ki je v II. nadstropju in se vrše tam razna predavanja svobodnih strokovnih organizacij ter 5 sob, v katerih imajo svoje zatočišče svobodne strokovne organizacije in podružnica kulturnega društva »Vzajemnost«.

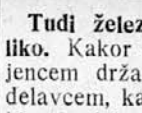
Radi teh tožb so se vršile v Mariboru 3 razprave, pri katerih je »Delavska zbornica« zastopal najprej njen novi tajnik g. France Preželi, ki je dobil pri »Delavski zbornici« domstirno službeno pogodbo, pozneje pa ljubljanski advokat dr. Miloš Stare. Strokovno komisijo je zastopal odvetnik dr. Avg. Reisman, ki je ugovarjal, da v Mariboru sploh ni Strokovne komisije in da Strokovna komisija nikoli ni dobila teh lokalov in dvorane in jih tudi sedaj nima, temveč le Krajevni medstrokovni odbor, ki je prostore dodelil posameznim organizacijam. Sodišče je izvedlo celo ogled na licu mesta, ker je »Delavska zbornica« trdila, da visi pred temi prostori celo napis, da se v

prostorih nahaja Strokovna komisija. Nadalje so bili zaslišani kot pričé g. Franc Preželi, tajnik Splošne delavske zveze Lovro Jakomin v Ljubljani in v Mariboru ss. Josip Petejan, bivši tajnik »Delavske zbornice« Alojz Čeh in njegov naslednik g. Mastinšek. Te dni je izšla sodba, s katero je sodišče zavrnilo obe tožbi »Delavske zbornice« kot neutemeljeni ter obsodilo »Delavsko zbornico« v povračilo vseh odvetniških in sodnih stroškov. Sodišče je ugotovilo, da Strokovna komisija ni imela teh prostorov, radi tega jih tudi ne more izprazniti in ne biti tožena, ampak le Krajevni medstrokovni odbor.

Sodišče je med drugim v razlogih ugotovilo: »Priča Petejan Josip je povsem verodostojno pojasnil, da je pri dodelitvi prostorov zastopal on Krajevni medstrokovni odbor kot takratni predsednik in se z Ošlakom dogovoril, da dobijo v Medstrokovnem odboru včlanjene organizacije lokale v II. nadstropju ter je nato ta odbor sam dodelil sobe poedinim strokovnim organizacijam. Isto velja glede dvorane. To izrecno izhaja iz pisma »Delavske zbornice« z dne 19. julija 1939, ki zahteva izročitev dvorane in ključev. Izpovedba pričé Preželja, da je dvorana bila oddana toženi Strokovni komisiji, je torej le mnenje in ne odgovarja tehtno.«

Na veliko predpustno veselico vabi pevsko društvo pekovskih pomočnikov v Mariboru

v soboto, dne 20. januarja, 1940 s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani »Narodnega doma« Sodeluje godba »G asbenega društva železniških delavcev in uslužbencev« pod vodstvom kapelnika g. M. Schönherja in društveni pevski zbor pod vodstvom gosp. Albina Horvata. Šalji vi nastopi, ples i. t. d. **Odbor**

Tudi železniški upokojeanci potrebujejo razliko. Kakor smo že poročali, pripada upoko-jencem državnih ustanov (nameščencem, ne delavcem, kakor se to čisto napačno tolmači), ki stanujejo v gradbenem območju mestne občine razlika med III. in II. draginjskim razredom. Prizadeži železniški upokojeanci pa še vedno niso prejeli nakazane te razlike, čeprav bi jo zlasti sedaj, v času draginje, nujno potrebovali. Pritožbe v pošte prihajajočih upoko-jencev so tembolj upravičene, ker so oni upokojeanci, ki prejemajo pokojnino od Dravske finančne direkcije že v začetku tega me-seca prejeli razliko, dočim oni železniški upo-kojeanci, ki prejemajo pokojnino od ljubljanske železniške direkcije vsak dan pričakujejo pi-smonoše, ki pa vedno znova pride z obvesti-lom, da nakazila še ni. To seveda povzroča upravičene kritike, dasi bi vse lahko izostalo, če bi tudi oddelek za pokojnine pri ljubljanski železniški direkciji nakazal to razliko istočas-no kakor Dravska finančna direkcija, ki je uvaževala, da so baš danes upokojeancem po-trebna tista skromna denarna sredstva, do katerih imajo pravico. Zeleli bi bilo, da se to vprašanje čimprej ugodno reši tako, da bo do revni železniški upokojeanci iz okolice me-sta prejeli razliko, ki jim pripada.

Važno za male obrtnike. Davčna uprava poziva vse male obrtnike, ki imajo pravico do pavšalne obdavčitve s pridobitno, da vložijo do 31. t. m. pri davčni upravi prijave o številu pomočnikov, številu strojev na pogon in njih jakosti, ki jih uporabljajo v svojem obratu. V pošte pridejo vsi oni obrtniki, ki imajo zaposlena največ do dva pomočnika.

Težke nesreče delavcev pri obiranju orehov. En dan sta iskali pri nas dve delavki pojas-nil, če imata kake pravice do dajatev pri OUZD radi nesreč pri obiranju orehov. Mož prve delavke je šel na Pobrežju na prošnjo gosposdinje v nedeljo popoldne klestit orehe. Z eno roko je klestil, z drugo se je držal veje, ki pa se je naenkrat odlomila. Delavec je pa-del na tla ter se je pri tem tako pohabil, da že 4 mesece leži v postelji in ni nobenega upa-nja, da bi še mogel hoditi. Šlural je tako, da tehta komaj še 36 kg. Žena je ostala z bolni-ko v postelji brez sredstev. Čeprav je bil mož dolgo zavarovan pri OUZD, ne dobi ničesar, ker njegova nezgoda ni v nobeni zvezi s službo, pa tudi od gosposdinje ne more ničesar terjati, ker je na nesreči ne zadene nobena krivda. Čeprav premožna in klub prejšnjim obljubam, pa mu gosposdinja prostovoljno tu-di ničesar ne da. — Druga žena se je ravno-kar preselila v Maribor iz Slovenskih Konjic, ker je tam zgubila sina reditelja, ki je šel ravn-o tako neko nedeljo obirat orehe, pa mu je pri tem priletel na glavo gospodarjev drog za

Avto do smrti povozil učiteljico

Danes, dne 17. januarja nekoliko pred 12. uro se je zgodila strašna avtomobilska nesreča na vogalu Kopališke ulice in Aleksandrove ce-ste. Osební avtomobil, ki je pripeljal iz smeri Aleksandrove ceste in zavil v Kopališko uli-co, se je znašel pred nasproti vozečim avto-mobilom in hoteč se mu izogniti, mu je na gladkih tleh spodrsnilo. Avto je zaneslo na pločnik, kjer je v istem hipu prišla 28 letna učiteljica Gizela Filipičeva, hčerka pečarskega mojstra iz Mlinske ul. Z vso silo je avto pri-tisnil Filipičevo ob zid Moravčeve trgovine. Bila je takoj mrtva. Avto je šofiral taksi šofer Čemba.

Predujem na brezposelne podpore za sezonske delavce

Po informacijah Borze dela je skle-njeno, da bodo odslej dobili v zimskem času sezonski delavci takozvani pred-ujem na brezposelno podporo, ki jim po doslej veljavnih odredbah ne pritiče.

Predujem se bo pričel izplačevati za nazaj počenši od 15. januarja vsem ti-stim sezonskim delavcem, ki so bili v zadnjih dveh letih vsaj osem mesecev zavarovani pri OUZD. Dveletni rok šteje od dneva prijave brezposelnega pri Borzi dela.

Predujem znaša polovico podpore, do katere je sezonski delavec upravičen, ako je brezposeln v poletnem času.

Opozarjamo na to zlasti stavbinske delavce. Sezonski delavci se bodo mo-rali še nadalje boriti za priznanje ena-kopravnosti pri prejemanju brezposel-nih podpor z ostalimi delavci.

Iz Češke

Kje so češki delavci? Domneva se, da je preko 100.000 čeških delavcev zaposlenih v Nemčiji. O praznikih so češki listi javili, da se vračajo delavci z božičnih dopustov iz Br-na, predvsem s posebnimi vlaki, ki so usmer-jeni deloma preko Berlina na sever, deloma pa preko Dunaj v Linz, kjer je posebno dosti čeških delavcev po tovarnah Göring-Werke. Tudi Slovencev je tam mnogo zaposlenih.

Smrt znamenitega slikarja Uprke. V nedeljo je bil v Brnu pokopan sloviti češki slikar in grafik, član češke akademije, Joža Uprka. Po-kojni Uprka se je proslavil zlasti s slikami Slovakov v narodnih krojih ter je bil prijatelj bleščeče rdeče barve. Dosegel je starost 78 let.

Slavospevi zlati Pragi. Minulo nedeljo so prinesli češki dnevniki v svojih prilogah krasne pesmi najboljših čeških pesnikov v proslavo zlate Prage. — Take pesmi so med drugim napisali Josip Hora, František Ha-las in drugi v dnevniku »Narodni práce«. Ta-ko se tudi na ta način Čehi oklepajo svoje ma-tice, glavnega mesta Češke.

Sovjeti in Češkoslovaški. »Češkoslovaški Boj« iz Pariza prinaša v božični številki pod gornjim naslovom sledeče: »Iz Moskve nam poročajo, da so napravili Sovjeti nov korak, s katerim spreminjajo svoje prvotno stališče napram Češkoslovaški. Po priznanju samostoj-ne Slovaške in akreditiranju zastopnika brati-slavske vlade poslanika Tise, se je odločila sovjetska vlada pretrgati tudi ostale zveze s Češkoslovaško in je naročila poslaniku dr. Fierlingerju, da mora do novega leta zapustiti poslopje češkoslovaškega poslanstva, katerega sovjetska vlada po 15. marcu 1939 ni ho-tela izročiti Nemčiji. Razen tega so dr. Fier-lingerju prepovedali vsakršno politično in jav-no delovanje, če hoče uživati gostoljubje. To poročilo sicer ne more presenetiti onega, ki verjame v zbliznjati Sovjetov z Nemčijo in utrjevanje medsebojnih zvez obeh držav... Vseeno je mnogo Čehoslovakov v inozemstvu in doma, katerih se bo ta ukrep neprijetno do-jmil... Še pred nekoliko dnevi nam je nek dopisnik poročal na podlagi razgovora z diplo-matom, ki se je vrnil iz Moskve, da so Sovjeti odločeni obnoviti Češkoslovaško v prvotnih mejah, tudi s Podkarpatsko Rusijo in da tudi s simpatijami zasledujejo inozemsko češkoslo-vaško obrambo. Dejstva pa govore drugače.«

Iz Slovaške

Slovaška proti korupcionizmu. »Narodni práce« poroča, da Slovaška polagoma pre-maga svoje začetne upravne težkoče. Skrbi tudi za ugled uradov. Tako so uvedli postop-ek proti trnavskemu okrajnemu zdravniku dr. Beluši, ki je zagrešil nepravilnosti in se baje s tem dokopal do milijonskega premo-ženja. Enako so uvedli postopek proti poštnemu tajniku Karlu Rakovskemu, ki je na po-šti kradel za inozemstvo določene pošiljke živil, ki so jih pošiljali ljudje kot »vzorci brez vrednosti«. Zalotili so ga pri tem poslu, ko je šel iz urada.

Radio aparate nazaj. Slovaška vlada je skle-nila, da se svojčas izdana splošna prepoved posesti radio aparatov prekliče in prebivalstvu odvzeti radio aparati vrnejo, v kolikor ni v posameznih primerih kakšnega posebnega za-drška zato. Vlada pravi, da je sedaj nastopilo pomirjenje, tako da po njenem mnenju poslu-šanje oddajnih postaj ne more več škodovati slovaškemu režimu.

TISKOVNI SKLAD

Ljubljana: Neimenovani mesto noveletnega oglasa din 50, neimenovani din 30, s. Kopač Josip din 30. — Selnica ob Dravi: s. Grušovnik zbral na predavanju 14. t. m. din 87. Iskrena hvala! Posnemajte!

Narodno gledališče. Sobota, dne 20. t. m. ob 20. uri: »Vita Malak. Znižane cene.

Poglejmo resnici v obraz!

Kako je z davki?

Po uradni statistiki krijejo danes banovine na jugovzhodu države 40 do 60 odst. svojih proračunskih izdatkov iz sredstev skupnih banovinskih fondov. Dravska banovina dobiva le 7 odst., plača pa v te skupne fonde 3 krat več, kakor iz njih prejema. Kako je z dokladami? V Beogradu je le 20 odst. občinskih doklad (v Ljubljani 60 odst., Mariboru 50 odst., Celju 75 odst.); cestne doklade: Ljubljana 10 odst., Maribor 22 odst., Celje 20 odst.; banovinske doklade: mesta: 55 odst., podeželske občine 90 odst. Samoupravne doklade ljubljanskega podjetnika so 5 krat večje od beograjskega. Odtod beg industrije na jug. Podjetja v Beogradu lažje dobe potrebne devize za uvoz

surovin, kredite pri Narodni banki in se tudi lažje udeležujejo državnih licitacij, ki so večinoma v Beogradu. V letu 1930-31 je znašala skupna davčna obremenitev Slovenije 1 milijardo din, t. j. 13 odst. vsedrjavne obremenitve (in to brez dohodkov železnic, državnih gozdov, podjetij, taks in nekaterih trošarin!). Dobili smo pa v omenjenem letu iz drž. prorač. izdatkov 451.1 milijonov din, ostali del stroškov za vojsko, zunanji resor in dolgove se je izračunal za nas na 8.2 odst. (347 mil.). Za Slovenijo je bilo torej izdanih okrog 798 milijonov. Razlika 200 milijonov din je torej Slovenija več plačala kot pa prejela. Leta 1937-38 je znašala ta razlika že 250 milijonov din itd.

Razno

Slovenci izumirajo. Ljubljanski »Slovenec« se pritožuje, da porodi v Sloveniji naglo padajo. Zaradi tega bo treba uvesti, ko postane Slovenija avtonomna, davek na samce in rodbine brez otrok. Rodbinam z mnogimi otroki pa dajati premije in razne olajšave. Pojav je sicer nezdrav. Ali krivda je v glavnem v socialnih razmerah, ne samo v komoditeti. Povedati smo že večkrat, da znašajo današnje mezde komaj 50 odst. povprečnih predvojnih mezd. Novi davki splošnega socialnega položaja ne bodo mogli dvigniti. Davek na neozene ne že davno pobirajo, ako pa ga pobirajo res od vseh neozenjenih, ne vemo. Izgleda nam, da ne, ker sicer bi gospodje pri »Slovenec« ni pisali, da ga bo šele treba uvesti.

Minister Budisavljevič je zavrnil proračun beograjske delavske zbornice, kakor poroča njegovo glasilo »Nova Riječ«, ker ni mogel odobriti velikih izdatkov za potovanja in reprezentacijo voditeljev v delavski zbornici.

Za naziv »Jugoslavanske akademije«. Hrvaški ban dr. Šubić kaže ne bo odredil spremembe imena jugoslavanske akademije v Zagrebu, temveč bo to vprašanje prepuščeno v odločanje hrvaškemu saboru.

Za kongres filatelistov v Beogradu je železniško ministrstvo dovolilo polovično voznino, ki velja za odhod od 19. do 21., za povratek pa od 21. do 23. t. m.

Veliki snežni zameti so več dni ovirali vsak železniški promet na progah na južnem delu naše države. Severno od Skoplja in na Kosovski polju so vlaki obtičali v snegu in so le z največjim naporom in požrtvovalnostjo rešili potnike pred smrtjo iz ledenohladnih in zamedenih vagonov. Železniška proga preko Like je bila pri Zrmanji docela zatrpana s snegom in razen tega je brila burja s hitrostjo 150 km na uro, ki je prevračala vagon in trgala střehe raz njih ter jih odnašala.

Pančevska bolnišnica je skoro pogorela v noči dne 15. januarja. Ogenj so v zadnjem hipu omejili na podstrešje. Že tako imamo malo bolnišnic, pa se zgodi še taka nesreča!

Dopise za Poljsko, tako za ozemlje, ki je okupirano od nemških ali sovjetskih oblasti, se po poročilu mednarodnega odbora »Rdečega križa« zopet lahko pošilja naravnost na naslovne. Na glavni odbor društva »Rdečega križa« v Beogradu se naj obračava za posredovanje le oni, ki bi prejeli vrnjene pismenske pošiljke z označbo »nepoznan«, ker bo »Rdeči križ« posredoval odsele le v takih primerih.

Službeni pisarja v kruševskem srezu je ustrelil svojega tekmeča. Blizu vasi Mudrovo pri Kruševcu so našli na cesti na pravoslavno novo leto zjutraj ustreljenega nekoga mladeniča. Nihče ni vedel, kdo je zagre-

šil zločin. Stvar je bila javljena policijskemu pisarju pri sreskemu načelniku v Kruševcu Milovanu Tadiću, ki je takoj začel s preiskavo. Lahko si mislimo, kako mu je bilo pri srcu, ko je v teku preiskave ugotovil, da je zločinec njegov 16 letni sin Miloš, šestsošolec na čiprijski gimnaziji. Miloš se je zagledal v neko dekletko, ki je pa raje videlo Miloševga tekmeča. S svojim tekmečem je šel tisti večer v kino. Po kinu ga je spremljal in končno sprožil nanj smrtonosni strel iz revolverja. Oče je sam pripeljal svojega sina preiskovalnemu sodniku. Preiskovalni sodnik, ki ni takoj vedel za kaj gre, je Tadiću najprej čestital, da je tako naglo pojasnil zločin. Lahko si mislimo, kako je bilo očetu, ko je čul čestitko iz ust sodnika in kako je gledal sodnik, ko je zvedel pravo resnico.

Mleko stane v Parizu 2,30 frankov, toliko kot lansko leto ob tem času.

V premogovnem rudniku v Lensu (Pas de Calais) se je zgodila nesreča. Voda je vdrla v rudnik in zalila v nekem rovu osem rudarjev. V zadnjem hipu se je posrečilo rešiti ponesrečence, ki jim je voda segala že do vratu. V Lensu je zaposlenih tudi precej slovenskih rudarjev.

Nova angleška lovka letala s štirimi topovi so najnovejša angleška orožja v zraku.

Prepovedano je imeti denar doma. Na podlagi uredb o vojnem gospodarstvu z dne 3. septembra 1939 je prepovedano v Nemčiji vsakomur imeti večje vsote denarja doma. Ves denar je treba naložiti v denarne zavode. Na Dunaju je bila obsojena neka S. H., pri kateri so našli kontrolni organi doma spravljene 3.500 mark. Nek 62 letni H. S. pa je bil obsojen na 1000 mark globe, ker so našli pri njem doma 11.200 mark. Izgovor, da je hranil denar za nakupe in izplačilo delavcev, ni pomagal.

»Das schwarze Korps«, je zadnjič napisal nekaj o posledicah blokade. Med drugim tudi tole: »Teško je, da se mora nemška žena danes zadovoljiti z enim samim jajcem na teden, medtem ko jih je še nedavno imela pet na razpolago. Toda resnica je: Anglija nam je ukradla štiri od petih.«

Na Letonskem kaže termometer 41° mraza. Meteorologi pravijo, da dežela ne pomni tako hudega mraza.

V Evropi 38° C pod ničlo, v Argentini 35° C nad ničlo. Med tem ko v severnih krajih, pa tudi pri nas vlada huda zima, da vse zmruže in poka, je pa v južni Ameriki, v Argentini vročina, da ljudje dihati ne morejo.

Stoletnica poštne znamke. 10. januar 1840 se smatra kot rojstno leto poštne znamke. Prva poštna znamka je bila prilepljena na pismih v Angliji.

Viničarske

Iz pripovedovanja viničarjev na nedeljskem predavanju.

1. »Tat.«

Bogat mariborski meščan je odpovedal viničarju službo radi nezvestobe. Viničar se je temu čutil in je šel k zastopniku, da bi opomnil vinogradnika na izpolnitev viničarske pogodbe v smislu viničarske uredbe, ki določa, da se viničarja brez tehtnega razloga to leto ne more odpustiti in mu odpovedati službe pred 1. avgustom prihodnjega leta. Vinogradnik se je oglašil na opomin pri zastopniku in izjavil, da viničarja ne more imeti v viničarji, ker je tat.

»Kaj na Vam je ukradel viničar?«

Vinogradnik: »Tri jabolka.«

2.

Za štiri dinarje pri milijonarju

V bližini mesta ima mariborski večkratni milijonar krasne vinograde in še lepše kleti in v njih nad 100 polovnjakov vina. Ima več viničarjev in več vinogradov na tem in onem bregu. Na tretjem hribu pa ima milijonar lep gozd, do katerega pelje celo cesta in po njej se pripelje milijonar s svojim dragocnim avtomobilom. Iz oddaljenih drugih dveh bregov morajo hoditi v zimskih dneh njegovi viničarji in sinovi podirati drevesa in cepiti drevja. Odhajajo z doma zjutraj in se radi oddaljenosti vračajo šele zvečer. Doma samo zajtrkujejo, nekateri žgance, drugi kislo juho, vse drugo si je treba kupiti. In to stane najmanj: 1 din kruh, 2 din slanina in za 1 din cigaret.

skupno torej 4 din. Ravno toliko pa plača mariborski milijonar, ki ima še tudi masten zaslužek v mestu v svojem svobodnem poklicu, torej 4 din, v besedah štiri dinarje, vsakemu za celodnevno delo. Viničar je opravil delo in prišel domov s praznim žepom in lačnim želodcem.

3.

Krave mu je vzela

V Košakih, kjer je največ meščanskih vinogradov, je obdeloval viničar s kupom otrok premožni mariborski »milostljivi« vinograd s 5 in pol orali. Otroci so bili že toliko odrasli, da so bili sposobni za delo v vinogradu. Po viničarskem zakonu bi moral dobiti razven pogojenega plačila za dnevno delo še od vsakega orala letno po din 100, torej od 5 in pol oralov 550 din. Bogata gospa pa že vsa tri leta nagrade ni plačala in je torej viničarju dolgovala samo na nagradi din 1650. Ko je viničar končno terjal plačilo, in je bogatinka morala plačati, se je znesla nad viničarjem že kar naslednji dan: Po pogodbi bi moral imeti viničar za svoje delo vedno 3 dojne krave. Dojna krava pa je bila še samo ena, drugi dve sta bili breji in nista več dojili. Mariborska vinogradnika je odpeljala še edino dojno kravo in viničar je bil po opravljenem delu na zimo z otroci vred brez mleka. Bogata gospa pa ima polno klet vina, v Mariboru hišo in v hranilnici denar.

(Se bo nadaljevalo.)

Starostno zavarovanje v Zedinjenih državah

45 milijonov oseb zavarovanih za starost.

V Zedinjenih državah so uvedli zadnja leta starostno zavarovanje, ki bi moralo pričeiti izplačevati rente 1. januarja 1942. Sedaj so zakon v marsičem izpremenili in določili tudi nov rok za izplačevanje rent s 1. januarjem 1940. Po novem zakonu bo zavarovanih za starost 45 milijonov oseb. Za žene in otroke so bile določene doslej le odpravnine, kakor pri nas, odslej pa bodo tudi svojci dobivali rente. Starostna meja je 65 let. Vsak delavec, ki je bil po 1. januarju 1937 zaposlen vsaj 18 mesecev, bo upravičen do rente, če je že tudi dopolnil 65. leto.

Sključeno je bilo obenem novo izračunavanje rent. Za primer naj navedemo zgled:

Temeljna pokojnina znaša 40 odst. od prvih 50 dolarjev in 10 odst. od nadaljnjih mesečnih plače. Če ima uslužbenec 150 dolarjev povprečne plače, je 40 odst. od prvih 50 dolarjev 20 dolarjev, 10 odst. od nadaljnjih 100 dolarjev je pa 10 dolarjev. Rentnik bo torej dobival 30 dolarjev rente. To je osnovna renta. K temu znesku se prišteje vsako leto še en odstotek rente po letih zavarovanja. Če je bil ta zavarovanec zavarovan dvajset let, dobi še en odstotek od 30 dolarjev za vsako leto, to je 6 dolarjev več. Njegova dosmrtna renta znaša tedaj 36 dolarjev mesečno.

Če je žena stara 65 let, dobiva polovico moževe rente, tako da dobivata mož in žena skupaj 54 dolarjev. Istotako dobivajo otroci do 18. leta polovico tega, kar dobiva oče.

Vsaj 65 let stare vdove dobivajo tri četrtine moževe pokojnine. Če žena nima še 65 let in ima enega ali več otrok, dobiva tričetrtinsko rento in polovico te rente za vsakega otroka, ki še ni dosegel 18. leta.

Te rente se izplačujejo uglede na imovinske razmere, ker se smatrajo za pravico in ne miloščino. Če je delavec samec, inajo do rente pravico tudi njegovi starši, če lih je vzdrževal, vsak do polovice sinove rente.

Razen tega zavarovanja, ki je pravica zava-

rovancev, plačuje država potrebnim starcem posebne rente, ki niso s tem zavarovanjem v nobeni zvezi.

Boj proti tuberkulozi

S prvim januarjem je stopil v USA v veljavo zakon, po katerem dobivajo vsi starčki, moški in ženske, ki so dovršili 65. leto in so brez sredstev, pokojnino mesečno v znesku od 10 do 40 dolarjev. Pokojnino je dobilo dne 1. t. m. 900.000 oseb. Obenem s tem zakonom je bil uveljavljen tudi zakon o socialnem zavarovanju, ki prične po treh letih izplačevati zavarovancem tudi pokojnine, če dosežejo to starost. Renta pa rase z dobo članstva v zavarovanju.

Zadnje vesti

60 milijonov kredita za zasilna dela, predvsem za gradnjo cest, je dovolil hrvaški ban za Primorsko.

Francoski parlament je razveljavil mandate komunističnih poslancev z vsemi proti dvema glasovoma.

Aretacijo večje skupine visokošolcev v Sofiji je izvršila ondotna policija, ker so dijaki delili neke prepovedane letake.

Finski je odobreno 50 milijonov dolarjev kredita v Zedinjenih državah.

Izvoz iz Zedinjenih držav je znašal 1. 1939. 358 milijonov dolarjev. Tako velikega izvoza ni bilo že deset let. Izvoz je v zvezi z dobavo vojnih potrebščin.

Hud mraz je zavaladal na Švedskem. V Estoniji ne pomnijo takega mraza že od 1. 1868. — V Moskvi so merili dne 16. januarja —42° C.

IZJAVA

Ko sem ob neki priliki rudarja Salamona Aloiza popolnoma brez vsakega dokaza in neopremišljeno obrekovala, izjavljam javno najlepšo zahvalo, da je bil prizadeti napram meni toliko obziren, da je odstopil v tem pogledu od nadaljnjega strožjega postopka.

Lunder Anica, Hrastnik.

Delavski pravni svetovalec

Alimentacija

Vprašanje: Bil sem zaročen z nezakonsko materjo mojega otroka, ki pa se potem ni hotela poročiti, a zahteva sedaj od mene alimentacijo. Ali sem dolžan plačevati, četudi sem pripravljen jo poročiti?

Odgovor: Pravico zahtevati alimentacijo ima nezakonski otrok. Te pravice vsled tega ne more izgubiti, ker se nezakonska mati z Vami ne more poročiti. Vi bi lahko k večjemu zahtevali, da se izroči otrok v Vašo oskrbo, če bi pri sodišču dokazali, da je vzgoja otroka pri materi v nevarnosti.

Zaščiteni štedionici (Celje)

Vprašanje: Pri »Samoborski štedionici«, ki je pod zaščito, imam hranilno vlogo. Ta zaščita poteče majnika in bi rad vedel, če lahko po poteku zaščite zahtevam izplačilo cele vloge?

Odgovor: Izplačilo vloge je odrejeno v izplačilnem načrtu denarnega zavoda, kateri mora biti nabit v zavodu. Od slednjega lahko zahtevate, da Vam izroči ta izplačilni načrt. Iz njega boste razvideli, v kolikem času po končani zaščiti Vam morajo izplačati celo vlogo. Ako ne bi dobili odgovora, se lahko pritožite na banovino Hrvaško, trgovinski oddelek v Zagrebu.

Grdo zlorabljanje vajenca (Maribor)

Vprašanje: Pred več tedni sem dal svojega sin v uk trgovcu, pri katerem ima sin hrano in stanovanje, a za obleko moram skrbeti jaz. Pismene pogodbe nismo sklenili. Sin mora pri trgovcu opravljati tudi netrgovske posle namesto hlapca, ker trgovec obratuje s premogom, žitom, drvni, cementom, nafto, manufakturno in špecerijo. Razen tega se peča še s spedicijo. Sin je moral nositi čez 80 kg težke vreče na podstrešje in je pri tem dobil začetek kile, tako da mu je zdravnik predpisal kilni pas in prepovedal nadaljnje vzdigovanje vreč. Pri istem trgovcu je še drug vajenec in je tudi že nad pol leta brez vsake pogodbe in je ravno tako zbolel vsled prenapornosti pri dviganju vreč. Uk je moral za 3 mesece prekiniti. Vajenci morajo večkrat delati tudi do polnoči in ne obiskujejo obrtne šole. Ali lahko zahtevam za to odškodnino, ker fant najbrž sploh ne bo mogel več nadaljevati uka in kam se naj pritožim?

MALI OGLASI

Moške, ženske obleke, predpasnike, srajce, nogavice, kravate, pletenice, čipke, gumbje; moške, ženske šofe, belo platno in splošno manufakturno blago nudi v veliki izbiri in nizkih cenah Magdalienska oblačilnica A. Kumeržak, Maribor (Palača dr. Sedaj) Valvazova — Dvočakova ulica — (smer Frankopanova ul.) Moške, ženske obleke po meri. Krojač v hiši.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra izdelava.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324